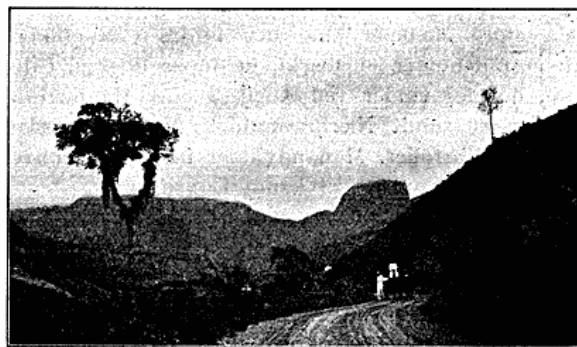

etnologisk forfatter. Ham skyldes det, at man nu i staterne Matto Grosso og Amazonas, såvelsom langs jærnbanelinjerne ved Goyaz's floder, trindt om træffer på lejre og bopladser, hvor junglens lærvillige sønner efterligner den hvide mands sysler i agerdyrkning, vejbygning, industri o. s. v. Det er lykkedes Rondon at gøre de forhen fjendtlige stammer til landets hjælpere og opbyggere, nemlig ved anlæg af veje og telegrafer gennem urskoven. Han har vundet deres tillid ved tålmodighed, venlighed og humanitet. Nogen religiøs propaganda driver Brasiliens regering ikke iblandt dem. — Det er påvist (af dr. R. Pinto), at neger- og mulatbefolkningen har taget af siden 1872, men at Indianerne omvendt har tiltaget i antal, endog ret betydeligt. —

Den amerikanistiske videnskab er et led i de bestræbelser, der går ud på at forstå andre kulturformer end vor egen og at vise mangfoldigheden af de veje, ad hvilken menneskeslægten har udviklet sig. Vi får igennem dens publikationer et broget billede af et Amerika, som ikke er det moderne, velkendte Amerika, men det underliggende, det oprindelige, det som udentvivl mangan amerikanist vilde foretrække at kalde det ægte Amerika. Både i Nord- og Sydamerika er der vågnet en brændende interesse for den gamle autochtone civilisation, der giver sig stærke udslag i den moderne digtekunst som i skulptur og keramik. I Brasilien ud-

sendte J. de Alencar så tidligt som i 1857 sin roman *O Guarany* (navn på en Indianerstamme ved Brasiliens østkyst), der fremhæver Indianeren som det nationale grundelement i Brasilien og nyder stor folkeyndest. Fra denne bog har Brasiliens første komponist A. Carlos Gomez hentet tekstemnet til sin Indianeropera *Il Guarany*, der stadig opføres på operaen (Municipalteatret) i Rio Janeiro og fx. under verdensudstillingen ifjor udførtes af Italianere under Mascagni's ledelse. Overalt føles det, at der måske er en fornyelse, en fornyelse at hente i studiet af de urgamle folkekulturer.

(Illustrationerne er udført efter forfatterens egne fotografier fra rejsen).

Påkøretur i Brasiliens kystbjerge.

Tropisk Fransk-Afrika.

(Vest-Afrika og Afrika omkring Ækvator).

Af

Professor **M. Neveu-Lemaire.**

Medlem af det geografiske Selskab i Paris.

Det kgl. danske geografiske Selskabs Guldmedaille.

(3. Fortsættelse).

Planteavl.

Nogle Planter dyrkes for Ernæringens eller Industriens Skyld, andre vokser vildt i Skovene.

Agerdyrkingen staar højt i Senegal, og af de Planter, der hovedsagelig dyrkes for Ernæringens Skyld, maa nævnes: Hirse, Ris, Majs og Maniok. Hirsen (*Andropogou sorghum*) er de Indfødtes vigtigste Næringsmiddel. Der findes 2 forskellige Arter

heraf: den store Hirse og den lille Hirse. — Den store Hirse dyrkes paa kølige og fugtige Steder, paa de oversvømmede Jorder i Egnene omkring Floden Senegal, naar Vandet trækker sig tilbage. Den lille Hirse dyrkes særlig paa Jorder udenfor Flodens Lavland. Hirsens trives bedst i Egne med en lang Tørkeperiode, efterfulgt af en Regntid, der varer flere Maaneder. Frøet er omgivet af 2 næsten

sorte Skaller, der er ret sejge og vanskelig at skille fra hinanden. Ris (*Oriza sativa*) dyrkes meget lidt i Kolonien, og kun i Øvre Gambien og i Casamance. Majs (*Zea mays*) dyrkes overalt i Øvre-Gambien, og Dyrkningen heraf finder mere og mere Udbredelse ogsaa i andre Dele af Senegal. Maniok (*Manihot utilissima*), der hører til *Euphorbia*-Familien, dyrkedes tidligere kun i ringe Maalestok paa Jorderne omkring de Indfødtes Hytter, men den finder nu mere og mere Udbredelse i Senegal. Det er en 2—3-aarig Plante, hvis Rødder giver store Knolde, der kan blive 1 Meter lange og 0,25 i Diameter, den er meget rigtbærende, og Knoldene avles uafbrudt i flere Maaneder. Maniok-Planten stammer oprindelig fra Troperne i Amerika, men den dyrkes nu overalt, i de hede Zoner paa Grund af den store Mængde Mel, der findes i Knoldene. Melet indeholder et stærkt, heldigvis flygtigt, Giftstof, der forsvinder ved Kogning eller Hentørring. Det er et sundt Næringsmiddel, der i Troperne erstatter Kartofler. Man udvinder heraf »Tapioca«, der er en i Europa vel kendt Luksusvare.

Køkkenurter dyrkes i Nærheden af de store beboede Steder, og man forbavses, naar man spadserer i Omegnen af St. Louis og Dakar, ved Synet af de prægtige Køkkenhaver, hvor der dyrkes Størstedelen af de Grøntsager, der kendes i Europa. Dyrkning af Frugttræer finder nu Sted i et saadant Omfang, at Høsten kan tilfredsstille det lokale Forbrug, den udvides imidlertid mere og mere, saaledes at der indenfor en ikke fjern Fremtid vil kunne udføres Frugt. Høsten af Appelsiner, Mandariner og Citroner bliver Dag for Dag større.

Af alle Planter, der kan anvendes i Industrien, er Jordnødderne (*Arachis hypogea*) den vigtigste, den er tillige en Næringsplante, idet de Indfødte i det indre af Landet spiser Frøet i raa eller ristet Tilstand, men overalt hvor det er muligt at transportere Jordnødderne ud til Kysten eller til Fabrikkerne, hvor de behandles, er Jordnødderne først og fremmest en industriel Plante. Enhver kender dens Frø, der i Frankrig sælges under Navn af »cacaouettes«, men kun faa kender den Maade, paa hvilke de fremkommer. Jordnødden, der paa Ouolof Sproget kaldes »guerté« er en etaarig, urteagtig Bælgfrugt-Plante med tæt Løv, undertiden fritstaaende, undertiden og som oftest en Slyngplante, og den kan blive 30 til 40 cm lang. Den bærer først store gule Blomster, der er golde, senere mindre Blomster, der lader sig befrugte; saasart disse

har udfoldet sig, trænge. de ned i Jorden, hvor Frugten udvikles. Naar Bælgene er dannet, er de 2—5 cm lange og indeholder i Almindelighed kun et enkelt Frø, sjældnere to eller flere. Man antager, at Candolle har Ret, naar han paastaar, at Jordnødden stammer fra Syd-Amerika, skønt den der findes mere vildtvoksende end paa det afrikanske Fastland, men man har fundet Jordnødder i gamle Grave i Peru. Den skal være indført til Vest-Afrikas Kyst i det XVI. Aarhundrede af Negerslaverne. Senere er den indført til Syd Indien, og den dyrkes nu ogsaa i Argentina. Hvor denne Plante end maatte stamme fra, dyrkes den nu overalt i den tropiske Zone i Afrika, og i Særdeleshed i Senegal. Man saar den i Begyndelsen af Vintertiden, d. v. s. i Slutningen af Juni eller i Begyndelsen af Juli i en Jord, der med Spade er vendt i en ringe Dybde. Dette Arbejde udføres af Kvinder og Børn. Før Jorden behandles, afbrændes der Græs for at gøde den. Høsten finder Sted i Slutningen af Oktober eller i Begyndelsen af November, og Optagningen sker dels med Haanden, dels ved Hjælp af en særlig Hakke, kaldet »hilaire«. Naar Høsten er tilendebragt, samles Frøene i Bunker og soltørres. Blade og Stængler er et udmærket Kvægfoder. Jordnødden maa have en let, sandet eller stenet Lerjord at vokse i og i alle Tilfælde maa Jorden være løs; den vokser imidlertid ogsaa godt paa Lerjorder, men paa saadanne Jorder er Optagningen vanskelig. Jordnød-Kernen giver Olie, der bruges overalt i Verden. Ved en første Kold-Pressning af Kernen faar man en ekstrafin Olie, næsten uden Farve og Smag, der anvendes i Husholdningen, anden Gang Kernen presses ved Anvendelse af kold Vand faar man en mindre ren Olie, der navnlig anvendes til Smøreolie og tredje Gang, Kernen presses med varmt Vand, faar man den Olie, der bruges til Fabrikation af hvide og haarde Sæber. Endog Jordnød-Skallen kan anvendes, idet den bruges som Brændsel i visse Fabrikker i Kolonien.

Af andre Industriplanter, der dyrkes i Kolonien, maa nævnes Senegal-Akacien eller »acacia vereck« (*Mimosa senegalensis*), der er et lille Træ med højet Stamme og askegraa Bark, hvoraf man udvinder Gummi, og »Liane Gohine« (*Landolphia hendelotti*), paa Ouolof Sproget kaldet »toll«, hvoraf man faar Kautschouk; denne Plante er udbredt overalt i Casamance, men findes ogsaa, dog kun i ringe Mængde, i Øvre-Gambien og Niani-Ouli; endelig maa nævnes Oliepalmen (*Elxis guineensis*),

der vokser i Casamance, og hvoraf man faar Palmenødder.

I Senegal findes ogsaa andre Planter, der dog er lidet udnyttet, som f. Eks. Koskospalmen, der forekommer enkelte Steder ved Kysten; i Thies, Tivavouane og Baol-Kredsene findes der en Del Abebrødtæer, hvis Bark og Træ anvendes til Fabrikation af Tovværk og Papirmasse. Af Kapokken, der er et tropisk Træ (*Bombax buonopazeuse*) og temmelig almindeligt i Sine-Saloum, udvinder man et udmærket Produkt. Bambustræet er meget udbredt i Casamance, i Øvre- og Mellem-Gambiens Lavland, og det er et udmærket Raaprodukt til Fabrikation af Papir. Endvidere er der Indigotræet, der vokser vildt, navnlig i Nærheden af Floden i Kaedi og Bakel Egnene. Sarakholès-Folkene anvender det til Farvning af de Stoffe, hvoraf deres Klæder forarbejdes, og af de knuste Blade laver Negrene Brød, som de sælger paa Markederne.

Mineralier.

Mineselskabet »La Société des mines de la Falémé« har opnaaet Koncession i Øvre-Gambien til Udnyttelse af Guldlejer. Udvinning af Guld finder Sted hvert Aar fra November til Slutningen af Maj Maaned i Minerallejerne i Sirimana, Beledougou, Dentilia og Bafé. Det er vanskeligt at vurdere Guld-Produktionen, idet Handlen med Guld ikke finder Sted i selve Distriktet, men foregaar i Fransk-Sudans Stationer, særlig i Satadougou og Kayes. Der findes Stenbrud paa forskellige Steder i Kolonien. I Dakar findes Stenbrud af Laterit, sort Basalt og blød Basalt, der anvendes som Byggemateriale og til Vejanlæg. I Rufisque findes der Kalkbrud af udmærket Kvalitet, og der findes ligeledes Stenbrud i Bokhol i Kredsen Dagana, i Kidira i Bakel-Kredsen, i Yang-Yang i Louga-Kredsen og i Kaolack. Man træffer paa Laterit-Brud i N'Galagne, nær Diourbel og i Taona, nær Bambey. Kolonien er Ejer af Saltgruberne »Mouit« i Grandiolais-Louga-Kredsen — i Djim-Djirim og i Diorno-Dagana-Kredsen. — Den bortforpagter disse ved Licitation. Endelig findes der Saltgruber i Sine-Saloum, disse blev i 1914 i Nærheden af Kaolack sat i Drift af et privat Selskab. Saltproduktionen herfra øges for hvert Aar.

Handel.

Eksporsten omfatter følgende Produkter:

	Tons:	Francs:
Jordnødder med Skal . . .	239.195	Værdi: 236.719,556
Jordnødder, afskallet . . .	48.858	» 56.175,164
Gummi	3.019	» 8.099,108
Palmenødder	1.319	» 1.771,565
Raa Huder af Hornkvæg	529	» 1.797,165
Kautschuk	33	» 383,070

Kautschuk-Driften i Skovegnene i Senegal kan ikke tage Konkurrencen op med den tilsvarende Kautschuk-Drift paa de indiske Øer og i Syd-Amerika.

Importen omfatter i Særdeleshed følgende Produkter: Bomuldsstoffer, Bomuldstraad, færdige Klædninger, Sukker, Risengryn, Cola-Nødder, Biscuits, Hvedemel, Konserves af Fødevarer, Vin, Brændevin, Likører, Tobak i Blade eller forarbejdet, Stenkul, Bygningsmaterialer, Bygningstræ og Sæbe.

Handlen i Senegal repræsenterede i 1920 en Værdi af Fracs. 871.858,283, der fordeler sig som følger:

Import	Fracs. 443.167,055
Ekspor	» 428.690,328
	<hr/>
	Fracs. 871.858,283

Industri — Den europæiske Industri.

Først nu begynder Industrien at udvikle sig i Senegal. I Dakar, St. Louis og Rufisque findes der Isværker. I Dakar, St. Louis, Rufisque og Diourbel er der oprettet Elektricitetsværker, der forsyner disse Byer med elektrisk Lys. Elektricitetsværket i Dakar forsyner desuden private og flere Administrationer med Driv-Kraft. Forskellige Steder i Kolonien, bl. a. i Dakar, Rufisque, Kaolack, Saboya og Ziguinchor findes Fabrikker til Afskalning af Jordnødder. Afskalningsprodukterne bruges til Brændsel og de pressede Briketter har en normal Varme-Koefficient paa 1,8, naar man tager Kul som Enhed. Der er desuden oprettet flere Fabrikker til Tilberedning af Jordnøddolie. Saadanne Oliemøller findes i Dakar, Rufisque, Thies og Kaolack. Fabrikken i denne sidste By, der behandler Jordnødden paa fuldt moderne Vis, har været i Drift siden Februar 1921, og den kan levere flere Tons Olie om Aaret. Yderligere maa nævnes en fuldt moderne Fabrik i Lyridiane, nær Kaolack, der er indrettet saaledes, at den kan fryse Kød af slagtet Kvæg til Eksport. Andre Fabrikker er planlagt eller under Opførelse, navnlig i Diourbel, Tamba-Counda

og Guenoto, ved Gambiafloden. I St. Louis, Bakel og Koalack er der nogle Teglblænderier i Drift.

De Indfødtes Industri.

Navnlig i det Distrikt i Senegal, hvor Bomulden dyrkes og delvis forarbejdes paa Stedet, beskæftiger de Indfødte sig med Vævning og Farvning. Guldsmedene forarbejder Smykker af Guld fra Galam og af Sølv. De indlægger ligeledes Horn og Elfenben med Guld og Sølv. Kurvemagerne forarbejder Kurve, Maatter og Vifler af Palmeblade. Pottemagerne laver en Art Feltflasker af Ler og Vaser i forskellige Modeller. De Indfødte Arbejdere er ret dygtige til disse Industrigrene, og nogle af dem, der er Værkførere eller arbejder for egen Regning, har faaet deres faglige Uddannelse af franske Lærere paa Skolen »Pinet-Laprade« i Gorée; disse Lærere rekrutteres udelukkende med dette Formaal for Øje. De Indfødte giver sig desuden af med forskelligt Slags Haandværk, saasom Murer-, Snedker-, Gærver- og Smede-Haandværk, samt Tætningsarbejder.

Turist- og Jagtlivet.

Er Mauretaniens Ørkener end ikke tillokkende for Turister, saa er de enkelte skovbevoksede Egne i Gambien, særlig i Øvre-Gambien, hvor Landet med Hensyn til Rigdom paa Vildt fuldt ud kan maale sig med engelsk Øst-Afrika. Yderligere byder disse Egne, der er fuldkommen ubeboede, og hvor Storsvildtet, der findes i rigelige Mængder, endnu ikke er bleven opskræmt, den Fordel, at de ligger ret nær Europa og er forholdsvis let tilgængelige. Naar man vil drive Storjagt, er Senegal det Jagtfelt, der ligger nærmest Paris. Rejsen fra Paris til Lissabon tager 32 Timer, derefter rejser man 4 Dage med Dampskib til Dakar, hvorfra man fortsætter med en 2 Dages-Jernbanerejse for at naa til midt ind i Storkrattet, Denne Rejses Varighed behøver saaledes ikke at være nogen Hindring for de Jægere, der ønsker at gøre Bekendtskab med de afrikanske Jagtdistrikter.

Mellem Europa og Dakar er der iøvrigt talrige Forbindelseslinjer: man kan f. Eks. i Bordeaux eller i Marseille gaa ombord i et fransk Dampskib eller i la Palice i et af de belgiske Skibe, der sejler fra Antwerpen og besejler hele Afrikas Vestkyst, eller man kan gaa ombord i en af de store italienske Dampere, der alle paa Rejse til Syd-Amerika, anløber Dakar. I Dakar kan man med Jernbanelinjen Thies-

Kayes, der nu er i Drift paa en Strækning af 436 km, naa saa langt som til Koussanar eller Tamba-Counda, der er de Stationer, der ligger nærmest Gambien. I disse Byer bør man udruste sin Karavane, der allerede efter 2 Dagsmarcher kan naa ind til midt i Birataba Skoven. Fra Tamba-Counda kan man ogsaa begive sig til Guénoto, der er en stor Station paa Gambia's højre Flodbred, hvor man ligeledes kan finde alt, hvad der kræves til Udrustning af en Karavane.

Den gunstigste Tid til at foretage en saadan Rejse er i Slutningen af den europæiske Vinter, d. v. s. i Februar eller i Marts Maaned, hvilket svarer til Slutningen af Vest-Afrikas tørre Tid. Dette Tidspunkt af Aaret frembyder flere Fordele, man undgaar saaledes Vintertidens Regn, der yderligere besværliggør Rejsen, man angribes ikke af Moskitos, og Storsvildtet kan let opsøges, idet det paa denne Aarstid samler sig ved Bredderne af Gambiafloden eller af dennes Bifloder, idet Sumpene og Vandhullerne da for Størstedelen er udtørrede Derimod et Varmen meget stærk i disse Maaneder, og man maa regne med Gennemsnitstemperatur af 40 Gr. i Skyggen.

Naar man vil foretage en saadan Rejse, er det aldeles nødvendigt at anskaffe sig Metal-Kufferter til Klæder, Rejse-Apothek o. l., idet man risikerer, at Trækufferter med samt Indhold bliver et Bytte for Termitterne. Man maa ligeledes have en sammenfoldelig Feltseng af Jern i en vandtæt Lærreds-Sæk, med en Maksimum-Vægt af 20 kg, hvilket normalt kan transporteres af en Bærer. Denne Seng, hvorfra der findes forskellige Modeller, maa være forsynet med et Moskito-Net. Et sammenfoldeligt Bord med Metalben og en Klapstol er ogsaa af bydende Nødvendighed. En Aluminiums-Feltflaske i et Filthylster er ogsaa ganske uundværlig. Nogle Rejsende fører ogsaa sammenfoldelige Telte med sig, men vi tror ikke, at den Nytte, disse gør, kan opveje den Ulejlighed, de forvolder. De fleste Telte optager nemlig megen Plads og er vanskelige at transportere, naar man ikke har Lastdyr til sin Raadighed, idet de er saa tunge, at man ikke kan nøjes med at pakke dem i en enkelt Bylt. Trods Teltsiderne er dobbelte, er der desuden altid saa ulidelig varmt inde i Teltet, at det ikke alene om Dagen men ogsaa om Natten er meget ubehageligt at opholde sig der paa den Aarstid, vi har tilraadet til en saadan Rejse. De Hytter, der, af et Materiale, hvorfra der findes rigelige Mæng-

der i Krattet, nemlig Træ, Slyngplanter og Straa, i Løbet af faa Timer bygges af Negrene paa det Sted, man har udvalgt sig til Lejrplads, har store Fordele fremfor de Telte, der medbringes fra Europa. For at naa ud til Jagtdistriktet, kan man desuden i Almindelighed lægge sine Marcher saaledes, at man gør Ophold der, hvor der findes permanente Hytter, som er beregnet til Ophold for europæiske Rejsende.

De Vaaben, der skal medtages, maa vælges med stor Omhu; det er ingen Nytte til at bevæbne sig med en Mængde Rifler eller Geværer; imidlertid maa den Jæger, der vil dræbe alle Slags Dyr, som han møder paa sin Vej, absolut være i Besiddelse af 3 Slags Vaaben, nemlig: 1) et almindelig Jagtgevær, Kaliber 16 eller 12, til at skyde de smaa Pattedyr og Fuglene med, 2) en langtrækkende Repeter-Riffel, hvormed man kan skyde Antiloper af alle Størrelser paa en forholdsvis stor Afstand, — af indtil 250 eller 300 Meter — 3) en Riffel af stor Kaliber med 2 Løb til de store Rovdyr og andre meget store Dyr, som Løver, Bøller, Flodheste og Elefanter. Man maa til hvert Vaaben medbringe tilstrækkelige Mængder Ammunition, da man ikke maa regne med at kunne faa en ny Forsyning paa Stedet.

Med Hensyn til Fødevarer, der skal medbringes paa en saadan Ekspedition, raader vi de Rejsende til enten i Europa eller i en af de store Byer i Senegal, som f. Eks. Dakar, at købe et vist Antal Smør, Frugt-, Marmelade- og Fisk-Konserves; det er ingen Nytte til at forsyne sig med Kød-Konserves, idet de Rejsende gennem Jagten kan blive tilstrækkelig forsynet med frisk Kød. Man kan i Dakar købe Mel og Kartofler, samt forskellige Køkkenredskaber, dersom man da ikke har bragt disse med fra Europa. I Dakar kan man ligeledes hverve de »boys«, man vil have med og en Negerkok. Man behøver blot at henvende sig til de store Hoteller desangaaende. Her findes ogsaa intelligente Negere, der taler tilstrækkelig godt Fransk til at kunne være Tolk overfor de Indfødte. Den indfødte Kok spiller en stor Rolle paa disse Rejser, han nøjes nemlig ikke med at stege Ager- og Perlehøns, som man skyder paa Vejen, eller at lave Antilope-Ragout, men med lidt Mel og Gær bager han hver Dag udmærket friskt Brød. Hertil behøver han ikke nogen transportabel Ovn eller noget større Apparat, da han altid i Krattet vil kunne finde, hvad han skal bruge. Intet er lettere for ham end at lave sig en Ovn, han bruger hertil en Termit-Rede eller tænder ganske simpelt et stort Baal paa Vejen,

naar Jorden er varm, borttager han de forkullede Træstykker og lægger Brøddene paa Jorden, idet han sørger for at dække dem over med en eller anden Hætte, for saaledes at holde paa Varmen. Paa en halv Time er Brødet æltet og bagt.

En af de vigtigste Faktorer ved en saadan Ekspedition er de sorte Bærere, idet Befordringen pr. Bærer er den mest praktiske, den hurtigste og den eneste, der kan anvendes i de Egne, hvor der ingen Lastdyr findes. Ved Henvendelse til Høvdingen for en eller anden Landsby, vil man med Lethed kunne hverve nogle Indfødte dertil, men de maa absolut staa under Kommando af en Negerhøvding, der har Ansvaret for dem. Bærerne betales med ca. 1 Frcs. om Dagen plus en Ration Ris eller Hirse. Denne Ration er ikke altid nødvendig i Jagttiden, idet der da bliver dræbt tilstrækkelig meget stort Vildt. Negerne er ikke kræsne, de spiser ligesaa gerne Kød af Krokodiller eller Flodheste, som de lækreste Antiloper. Det er dog tilraadeligt at føre Tilsyn med Madrationerne, da Bærerne ellers overfylder sig med Kød, saa de bliver syge deraf og er ganske ude af Stand til at arbejde. Man maa regne med en Snæs Bærere pr. Europæer for et 2 Maaneders Ophold i Krattet.

I visse Egne findes smaa Æsler af en indfødt Race, den er meget anvendelige, idet disse Dyr med Lethed kan bære to Mands Last. Man kan for en billig Penge leje dem med samt en Fører. Disse Dyr, der er meget maadeholdne, finder deres Føde langs Vejkanten eller i Nærheden af Lejrstedet, men de er ganske ubrugelige i Egne, der hjemses af Tsetse-Fluen. Jægeren maa desuden anskaffe sig en Hest, som han kan købe enten i Dakar eller i Landsbyerne ved Gambia, hvor de imidlertid ikke er særlig talrige. Nogle Landsbyhøvdinge udlejer Heste, saalænge Rejsen varer. Fra en Landsby i Nærheden af Jagt-Distriktet maa man hverve en indfødt Jæger. Der er mange Negre, der giver sig ud for at være Jægere, men det er i Virkeligheden kun faa, der fortjener at kaldes saadan. Valget af en Jæger er af allerstørste Vigtighed, idet undertiden hele Ekspeditionens heldige Udfald kan afhænge heraf.

Naar Karavanen endelig er udrustet, rejser man til de Egne, der er rigest paa Vildt. Særlig han anbefales Skovene i Birataba, de Steder, hvor Bifloderne Nietiko og Nicolokoba løber ud i Gambia, samt Egnene omkring Gamon, Badi og Damanta. Jægeren kan her uden Betænkeligheder af nogen

Art hengive sig til Jagtens Glæder, da der ikke i Fransk-Vest-Afrika, som Tilfældet er i engelsk Øst-Afrika, findes strenge og indviklede Jagtlove. Der skal ikke nogen særlig Tilladelse til at gaa paa Jagt her, og man har Lov til at dræbe enhver Slags Vildt, kun i et eneste Tilfælde forlanges et Jagtgebyr, og det er pr. dræbt Elefant, hvilket maa siges at være fuldt ud berettiget.

I de omtalte Jagtdistrikter findes en Mængde forskellige Antilope-Arter: *Cephalophus rufilatus*, *C. dorsalis*, *C. maxwelli* og *C. coronatis*; *Ourebia nigricandata*; den »opsadlede Antilope« (*Tragelophus scriptus*), der har faaet sit Navn af de hvide Striber, den har paa Ryggen og paa Siderne, der ligner Seletøj; den almindelige Kobus Kob og »Sing-sing Antilopen« »*Kobus défassa*«, der er en af de største afrikanske Antiloper; endvidere træffer man *Bubalis major* og *Damaliscus Korrigum* og Heste-Antilopen (*Hyppotragus equimus*), der bliver saa stor som en indfødt Hest. Endelig maa nævnes Elsdýret (*Taurotragus derbyanus*), med nogle enorme Horn, der er drejede om deres egen Axe og kan veje indtil 20 kg, dette er Vest-Afrikas største og mest imponerende Antilope. Bøffel-Hjorder (*Bos caffer planiceros*) træffer man ikke saa sjældent; Bøflen er Storkrattets vildeste og farligste Dyr. Det er ikke alene den saarede Bøffel, der angriber Jægeren, men man træffer undertiden Han-Bøfler, der lever alene og angriber Mennesker uden nogensomhelst Grund. Vortesvin (*Phacochoerus africanus*) er meget almindelige. Elefanterne er ikke saa talrige her som i visse Egne i Øvre-Guinea og Ækvatorial-Afrika. Der findes desuden mange Løver i disse Egne, de sover om Dagen i Krattet, men om Natten strejfer de rundt og lurar paa Bytte, som de her finder rigelig af. Paa en Rejse i Øvre-Gambien hørte jeg hver Nat Løvebrøl, og naar der fandtes Kød i Lejren, hvilket udbredte en nærmest ubehagelig Lugt, har jeg om Natten set Løverne komme hen i nogle Meters Afstand fra vore Feltsenge. Det rørte imidlertid absolut ikke vore Bærere, der forsikrede os, at en Løve kan gaa tværs over en Lejrplads mellem sovende Mennesker uden at gøre nogen Fortræd, da den blot søger det Kød, hvis Lugt har hidlokket den. Efter Bærernes Mening kan man ogsaa om Dagen gaa forbi en Løve i Krattet, uden at den lader sig forstyrre. Løven er kun farlig for Mennesker, naar den er meget sulten eller naar den er saaret. Det er værd at lægge Mærke til, at den senegalske Løve adskiller sig

fra sine Frænder i Nord-Afrika eller Syd-Afrika ved at Hannen næsten fuldstændig mangler Manke. Panteren er ligeledes meget almindelig i Øvre-Gambien, den lever i Almindelighed i Skovene, hvor den er vanskelig at opdage. Man træffer ogsaa Schakaler, Hyæner og et morsomt Dyr, kaldet »Cyncyène« (*Lycaon Pictus*), fordi den har Lighed saavel med en Hund som med en Hyæne.

Der findes en Mængde Flodheste i alle Vandløb, og man ser kun deres enorme Hoved i Vandoverfladen, naar de kommer op for at aande. Jagten paa Flodheste er meget interessant, men selv naar disse Dyr er dødelig saaret, dykker de ned og forsvinder, og i Almindelighed ser man dem først den paafølgende Dag flyde paa Vandet. Det bereder Negrene en usigelig Glæde, man behøver ikke at bede dem 2 Gange om at lede efter det døde Dyr. De kaster sig i Vandet og hopper og springer omkring som Børn. De bringer Flodhesten op paa Bredden, og Dyret er næppe kommet op af Vandet, før de Indfødte kaster sig over det med en Kniv og skærer det yderste af Halen af, som de kaster i Vandet: dette er en uundgaaelig Skik. Derefter giver de sig til at sønderskære Flodhesten, og naar man ikke selv har set det, kan man slet ikke forestille sig, hvor tykkudet dette Dyr er. Huden skæres i Strimler, og naar den er snoet og tørret, kan der laves Spadserestokke deraf. De Indfødte skærer Kødet og Organerne i Stykker, som derefter spiddes paa Trægrene og paa denne Maade transporteres til Lejren, hvor Bærerne samler sig i Grupper, og efter at have taget saa stor en Del fra, som skal bruges til Dagens Maaltid, giver de sig til at røgtørre Resten af Kødet. Hertil skærer de Strimler paa ca. 30 cm Længde og 4 cm Bredde og Tykkelse, og disse Strimler udsprender de paa en Tørreplads som de indretter paa følgende Maade: De opstiller 4 gaffelformede Pæle i Jorden, saa disse danner en Firkant, herpaa lægger de Bambusstokke, hvorpaa de atter anbringer 10 eller 12 Bambus-Tværstænger i en saadan Højde over Jorden, at Flammen fra den Ild, de tænder underneden, ikke kan naa at riste Kødet. Denne Ild holdes vedlige, indtil Kødet er tørret, og det kan paa denne Maade holde sig uendeligt.

Trods de Indfødte i deres Begærlighed borttager alt, hvad de overhovedet kan borttage af Dyret, bliver der dog nogle Stumper Kød tilbage paa Benene, og næppe er de Indfødte færdige med at sønderskære Dyret, før Skelettet bogstaveligt talt

belejres af Gribbe og Marabut-Storke, der kommer flyvende fra alle Kanter af Krattet. Marabut-Storke (*Leptoptilus crumenifer*) er en stor Vadefugl, der kan blive 1,40 Meter høj og have et Vingefang af indtil 3 Meter. Hovedet og Halsen er nøgne og rødlige, og paa den indvendige Side af Halsen findes en Udvækst, der ligner en enorm Svulst. Under Halen findes der nogle meget fine Fjer, der i Handlen kaldes Marabut-Fjer og er ret værdifulde. Den hvide Hejre (*Ardea alba*), hvis Fjer er endnu værdifuldere, findes i ret store Mængder i Træerne, der vokser langs Flodbredderne, og iøvrigt træffer man Fugle af alle Slags, saavel i Nærheden af Vandløbene som i selve Krattet.

I Senegals Floder findes der en Mængde Krokodiller. Heraf er der 2 forskellige Slags: *Crocodilus cataphractus* og *C. vulgaris*, den sidstnævnte er den mest almindelige, og den findes overalt. Man behøver ikke at være bange for disse Dyr paa Landjorden, men de er meget farlige i Vandet, hvor man næppe kan skelne dem. Kun Hovedet er synligt, naar de dukker op for at aande. Naar de svømmer i Overfladen, kan man, da de har en graalig Farve, ikke skelne dem paa længere Afstand, idet man let kan forveksle dem med et Stykke Træ, der føres med af Strømmen. Krokodillerne lever af Fisk, af hvilke der findes rigelige Mængder i Floderne, men de snapper ogsaa smaa Pattedyr og Fugle, der kommer ned til Floden for at drikke. De største Krokodiller bliver 3—4 Meter lange og er ikke bange for at angribe Mennesker og større Dyr. Saaledes kan Antiloper, ja endog Okser blive slæbt bort af Krokodillerne, naar de vover sig ned til Kanten af Vandet, og de Indfødte, særlig Kvinder og Børn, bliver ofte et Bytte for disse frygtelige Krybdyr, naar de kommer ned til Floden for at vaske. Hun-Krokodillen graver sig en Rede paa Flodbredden, naar Vandstanden er lav, og her lægger den sine Æg, som Solen udklækker.

I de udtørrede Regnfloder i Øvre-Gambien træffer man ofte en morsom Fisk: *Protopterus annecteus*, der aander skiftevis med Gæller som alle andre Fisk og med Lunger som Dyr paa Landjorden. Den er af en graa-brun Farve med mørke Pletter og i Stedet for Finner har den to Par uregelmæssige cylinder-formede Hudlapper, der ligner udviklede Poter. I Regntiden lever disse Fisk i Muddret paa Bunden af Floderne og Sumpene og ernærer sig af smaa Fisk eller af andre Dyr, der lever i Vandet. Naar den tørre Tid begynder, og Vandet forsvinder fra de smaa Vandløb og Sumpene, graver dette Dyr sig et Hul i det endnu bløde Dynd, hvor den folder sig sammen, saaledes at Halespidsen dækker Hovedet. Huden afsondrer da en klæbrig Vædske, der, idet den tørrer, danner et uigennemtrængeligt Skjold omkring den, af Farve som visne Blade, og hvori der kun findes en Aabning i Højde med Munden. Naar denne Vædske er fuldstændig tør, falder Dyret i en Slags Søvn, i Lighed med de Dyr, der ligger i Dvale, som »Soveren« eller »Murmeldyret«, og den tilbringer hele den tørre Tid paa denne Maade og aander da ved Hjælp af sine Lunger. Naar den første Regn har gennemvædet Dyndet, vaagner den af sin Dvale og lever da paany i Vandet i Regntiden.

Som man ser af Ovenstaaende, bydes der Jægeren en Mængde forskellige Adspredelser i Senegal, og man maa haabe, at Landet, grundet paa dets nære Beliggenhed ved Europa, den lette Rejse dertil, de store Byer, dets sunde Klima i Størstedelen af Landet, dets rige Fauna, dets saa forskellige Vegetation i de forskellige Distrikter og dets maleriske Egne, maa tiltrække eu Mængde Turister, som sikker ikke vil fortryde nogle Ugers Ophold i det ældste og mest civiliserede af Fransk-Vest-Afrikas Kolonier.